
Ю. КАЛІНІЧЕНКО

*здобувач кафедри кримінального права №1
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого, старший прокурор
відділу захисту конституційних прав і свобод
громадян управління захисту прав і свобод
громадян та інтересів держави
Головного управління захисту прав і свобод
громадян, інтересів держави, нагляду
за додержанням законів спецвідділами
та іншими органами, які ведуть боротьбу
з організованою злочинністю і корупцією
Генеральної прокуратури України*

УДК 343.362

Питання щодо визначення видового та безпосереднього об'єктів завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину (ст. 383 КК України)

Стаття присвячена питанню визначення видового та безпосереднього об'єктів завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину. В ній розглядаються наукові підходи до визначення зазначених видів об'єкта злочину, розкриваються структура об'єкта злочину та механізм спричинення шкоди об'єкту кримінально-правової охорони.

Ключові слова: правосуддя, завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, видовий об'єкт злочину, безпосередній об'єкт злочину, структура об'єкта злочину, механізм спричинення шкоди об'єкту кримінально-правової охорони.

У теорії кримінального права до сьогодні однією з найдискусійніших залишається проблема визначення об'єкта злочину, що має давнє коріння і характеризується різноманітністю точок зору. Будучи однастайними в тому, що об'єктом злочину є те, що потерпає від злочинної дії або бездіяльності чи опиняється внаслідок цього у стані, що загрожує, науковці

й досі дискутують із приводу того, яка з концепцій об'єкта злочину – теорія суспільних відносин, соціальних цінностей, правового блага, суб'єктивних прав, сфер життєдіяльності, правовідносин тощо – є найдосконалішою. Не заперечуючи проти того, що кожна з цих позицій має право на існування і доводить свою переконливість під час аналізу конкретного виду злочину,

втім, слід визнати, що вони нерідко дають підстави для їх обгрунтованої критики. Немає однаковості у поглядах науковців й щодо визначення місця об'єкта злочину у складі злочину та їх класифікації. Безумовно, існування вказаних загальнотеоретичних проблем породжує чимало питань, пов'язаних із визначенням об'єктів окремих видів злочинів, у тому числі й злочину, передбаченого ст. 383 («Завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину») Кримінального кодексу України (далі – КК України). У контексті викладеного набуває актуальності визначення видового й безпосереднього об'єктів вказаного злочину. Це насамперед зумовлено тим, що серед науковців, які досліджують злочини проти правосуддя, немає єдності думок щодо підстав виокремлення видового об'єкта групи злочинів, серед яких і злочин, передбачений ст. 383 КК України, а також щодо його формулювання. Ще складнішою є ситуація з визначенням безпосереднього об'єкта завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину. Наведене обгрунтовує необхідність поглибленого дослідження об'єкта злочину, передбаченого ст. 383 КК України, оскільки від цього залежать правильна кваліфікація вчиненого діяння, а також розмежування суміжних складів злочинів та їх відмежування від діянь, що не є злочинними.

Метою цієї статті є визначення видового та безпосереднього об'єктів завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину, розкриття структури суспільних відносин, що є об'єктом

цього злочину, і у такий спосіб встановлення механізму спричинення шкоди цим суспільним відносинам.

Слід зазначити, що питання визначення видового та безпосереднього об'єктів завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину після набуття чинності КК України 2001 р. не ставали предметом самостійного дослідження, а лише стисло розглядалися на рівні навчальної літератури, науково-практичних коментарів, а також у деяких монографічних виданнях, присвячених або злочинам проти правосуддя, або ж окремим злочинам, що мають споріднений зі злочином, передбаченим ст. 383 КК України, об'єкт (зокрема, у роботах В. І. Тютюгіна, А. С. Беніцького, Л. М. Палюх, М. В. Шепітька та ін.). Більше уваги науковому аналізу розглядуваного злочину приділялося за радянських часів. Так, значний внесок у розробку цього питання свого часу зробили М. І. Бажанов, І. С. Власов та І. М. Тяжкова, М. Х. Хабібুলлін та ін. Утім, незважаючи на це, чимало аспектів проблеми об'єкта завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину дотепер залишаються недостатньо розробленими, що підкреслює актуальність та необхідність такого дослідження.

З огляду на те, що визначення видового та безпосереднього об'єктів, яким спричиняється або може бути спричинена шкода злочином, передбаченим ст. 383 КК України, безпосередньо залежить від того, який зміст вкладається у розуміння загального та родового об'єктів, вважаємо за необхідне хоча б у загальних рисах окреслити останні

об'єкти, адже, як справедливо відмічається в науковій літературі, саме вони акумулюють у собі ті особливості, які потім проявляються і конкретизуються у видовому та безпосередньому об'єктах злочину [1, с. 104]. Виходячи з цього, *загальним об'єктом завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину, так само як й інших злочинів, є вся сукупність суспільних відносин, які знаходяться під охороною закону про кримінальну відповідальність*. Вочевидь, що відносини, які забезпечують інтереси правосуддя і охороняються нормою ст. 383 КК України, є невід'ємною складовою цієї сукупності. Крім того, завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину може заподіювати шкоду й іншим охоронюваним законом суспільним відносинам (життю, здоров'ю, власності тощо). Це зайвий раз підтверджує, що внаслідок вчинення аналізованого злочину страждає вся система суспільних відносин, які становлять загальний об'єкт злочину. Такий підхід до розуміння загального об'єкта злочину є загальноприйнятим і не викликає істотних дискусій у науковій літературі, чого не можна сказати про родовий об'єкт злочинів проти правосуддя, у тому числі й досліджуваного злочину. Полеміка з приводу родового об'єкта злочинів, розміщених у розд. XVIII КК України, зумовлена насамперед різними підходами до визначення об'єкта злочину в цілому, а також відмінностями у розумінні терміна «правосуддя». Не вдаючись до детального аналізу наукових підходів до визначення родового об'єкта злочинів проти

правосуддя, відразу зазначимо, що ми підтримуємо позицію тих науковців, які виходять із широкого розуміння терміна «правосуддя» і на підставі цього пропонують визнавати родовим об'єктом цих злочинів суспільні відносини, що забезпечують нормальну, регламентовану законодавством діяльність суду і органів, які йому сприяють, по реалізації завдань і цілей у сфері здійснення правосуддя [2, с. 7]. Розвиваючи цю позицію, вважаємо за можливе визначити *родовий об'єкт злочинів проти правосуддя як суспільні відносини, що забезпечують інтереси правосуддя, якими охоплюються законна діяльність судової влади та органів і осіб, які сприяють процесуальній діяльності з виконання судом функцій правосуддя (органи прокуратури і досудового розслідування, захисники та представники особи), а також органів, що виконують судові рішення*.

Наведене визначення родового об'єкта злочинів проти правосуддя відбиває багатоманітність суспільних відносин, які ним охоплюються, що, у свою чергу, обґрунтовує доцільність виокремлення в межах цієї сфери суспільних відносин більш вузької за обсягом групи відносин – видового об'єкта. Останній не лише дозволяє конкретизувати відповідну сферу суспільних відносин, а й, зберігаючи ознаки, притаманні родовому об'єкту, має специфічні ознаки, які суттєво впливають на особливості суспільно небезпечних діянь, що посягають на вказані відносини [3, с. 17]. Крім того, суспільні відносини, що становлять видовий об'єкт, суттєво впливають на зміст кон-

кретних відносин, які є безпосередніми об'єктами конкретних злочинів проти правосуддя. Урешті-решт, видовий об'єкт злочину надає можливість здійснити систематизацію норм розд. XVIII Особливої частини КК України, які передбачають відповідальність за злочини проти правосуддя.

Слід зазначити, що в науковій літературі далеко не всі автори прямо вказують на існування видових об'єктів злочинів проти правосуддя, утім те, що вони окрему увагу приділяють класифікації цих злочинів за подібністю їх безпосередніх об'єктів, на наш погляд, свідчить про визнання ними існування специфічних груп достатньо близьких та взаємопов'язаних між собою суспільних відносин, які і являють собою видові об'єкти. Вивчення матеріалу з питання класифікації злочинів проти правосуддя показало, що видовим об'єктом злочинів, до яких належить і завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину, одні науковці визнають суспільні відносини, що забезпечують інтереси всебічного, повного, об'єктивного розслідування і судового розгляду кримінальних справ [4, с. 485], інші дослідники вважають, що злочин, передбачений ст. 383 КК України, належить до тієї групи злочинів, які посягають на суспільні відносини, що забезпечують здійснення працівниками правоохоронних органів їх обов'язків із виконання цілей і завдань правосуддя [5, с. 148]. Деякі вчені (І. С. Власов та І. М. Тяжкова) визнають видовим об'єктом цих злочинів суспільні відносини, які забезпечують надходження у розпоря-

дження правосуддя доброякісних та правдивих свідчень від громадян [6, с. 52]. Заслужує на окрему увагу й наукова позиція М. В. Шепітька, який пропонує визначати видовий об'єкт злочинів, у тому числі й завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину, як суспільні відносини, що забезпечують формування доказів або іншої інформації, що має оціночний характер, під час здійснення правосуддя [7, с. 37]. При цьому вчений спирається на сформульоване Р. С. Белкіним поняття «формування доказів», змістом якого є збирання, дослідження, оцінка й використання доказів, що здійснюється як під час провадження розслідування (наприклад, слідчим), так і в судовому слідстві (учасниками судового засідання) [8, с. 60]. Схожу, але конкретизованішу точку зору має А. С. Беніцький, який залежно від об'єкта в системі злочинів проти правосуддя виділяє групу злочинів, що посягають на інтереси правосуддя у сфері нормального здійснення посадовими особами своїх функцій щодо отримання необхідних доказів та встановлення об'єктивної істини щодо справи в ході проведення досудового розслідування та судового розгляду [9, с. 512].

Незважаючи на плюралізм думок щодо формулювання визначення відповідних груп злочинів, а отже, й видових об'єктів цих злочинів, науковці переважно одностайні у формуванні переліку тих злочинів проти правосуддя, які мають такий самий видовий об'єкт. Окрім злочину, передбаченого ст. 383 КК України, до цього переліку

завичай відносять: примушування давати показання (ст. 373 КК України), завідомо неправдиве показання (384 КК України), відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст. 385 КК України), перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (ст. 386 КК України). Слід зазначити, що при цьому зустрічаються й пропозиції включати до цього переліку деякі інші злочини проти правосуддя. Так, А. С. Беніцький вважає, що, окрім названих, за видовим об'єктом до розглядуваної групи злочинів можуть бути віднесені також невиконання слідчим вказівок прокурора (ст. 381¹ КК України), розголошення даних оперативного-розшукової діяльності, досудового розслідування (ст. 387 КК України), незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт, заставленого майна або майна, яке описано чи підлягає конфіскації (ст. 388 КК України), приховування злочину (ст. 396 КК України) [9, с. 513]. Ще більший набір злочинів, що посягають на збирання, дослідження, оцінку та використання доказів, а значить, і мають той самий видовий об'єкт, пропонує М. В. Шепітько, на думку якого, до сукупності цих злочинів слід включати поряд зі злочинами, передбаченими статтями 373, 383, 384, 385, 386, 387, 396 КК України, також завідомо незаконні затримання, привід, арешт або тримання під вартою (ст. 371 КК України) та притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК України) [7, с. 38–39].

Утім аналіз двох останніх наведених позицій дозволяє стверджувати, що запропоновані М. В. Шепітьком та А. С. Беніцьким групи злочинів виглядають надто укрупненими і викликають певні сумніви в однорідності та близькості за змістом суспільних відносин, на які ці злочини посягають. Йдеться насамперед про злочини, передбачені статтями 371 та 372 КК України. На наше переконання, специфіка вказаних злочинів полягає в тому, що вони посягають на ті суспільні відносини, якими забезпечується дотримання органами досудового розслідування, прокуратури та суду конституційних принципів здійснення правосуддя, а точніше гарантованого Конституцією України захисту особистих прав і законних інтересів людини при розслідуванні та розгляді судових справ, таких, як право на свободу, особисту недоторканність (ст. 29 Конституції), визнання особи невинуватою у вчиненні злочину і неможливість піддання її кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду (ст. 62 Конституції). Тому за своїм безпосереднім об'єктом злочини, передбачені статтями 371 та 372 КК України, є більш близькими до інших злочинів проти правосуддя, які посягають на конституційні принципи здійснення правосуддя в Україні (статті 374, 375, 376 та 397 КК України) [10, с. 5; 2, с. 8]. По суті, аналогічне зауваження можна висловити й щодо пропозиції А. С. Беніцького об'єднувати за ознакою близькості безпосередніх об'єктів до однієї групи зі злочинами, передбаченими статтями

373, 383, 384, 385 та 386 КК України, а також ті злочини, що передбачені статтями 387, 388 та 396 КК України, однак із дещо іншим уточненням – їх специфіка передусім пов'язана з перешкоджанням своєчасному розкриттю та припиненню злочинних посягань.

На підставі викладеного вважаємо, що *видовим об'єктом злочинів*, серед яких і злочин, передбачений ст. 383 КК України, є *суспільні відносини, що забезпечують одержання достовірних доказів і встановлення об'єктивної істини у справі*. До цієї групи злочинів за ознакою подібності безпосередніх об'єктів також належать: примушування давати показання (ст. 373 КК України), завідомо неправдиве показання (384 КК України), відмова свідка від давання показань або відмова експерта чи перекладача від виконання покладених на них обов'язків (ст. 385 КК України), перешкоджання з'явленню свідка, потерпілого, експерта, примушування їх до відмови від давання показань чи висновку (ст. 386 КК України).

Не менш дискусійним є і питання безпосереднього об'єкта завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину. Одна група науковців (Ш. С. Рашковська, В. І. Борисов, О. В. Брілліантов, М. Р. Косевич) вважає, що безпосередній об'єкт цього злочину збігається з родовим об'єктом злочинів проти правосуддя і являє собою інтереси правосуддя (або суспільні відносини, що забезпечують інтереси правосуддя) [11, с. 6; 10, с. 4; 12, с. 177]. Друга група дослідників ототожнює безпосередній об'єкт цього злочину з видовим об'єктом злочинів відповідної групи. Наприклад, А. С. Беніцький

визначає безпосередній об'єкт злочину, передбаченого ст. 383 КК України, як суспільні відносини у сфері правосуддя з приводу нормального здійснення посадовими особами своїх функцій щодо отримання необхідних доказів та встановлення об'єктивної істини у справі в ході проведення досудового розслідування та судового розгляду [9, с. 540]. Висновок про те, що безпосередній об'єкт розглядуваного злочину ототожнюється з його видовим об'єктом, можна зробити і щодо наукової позиції В. І. Тютюгіна, який, надаючи визначення групі злочинів, передбачених статтями 373, 383, 384, 385 та 386 КК України, як таких, що посягають на суспільні відносини, що забезпечують одержання достовірних доказів та істинних висновків у справі [2, с. 9], у подальшому не конкретизує безпосередні об'єкти окремих злочинів, що включені ним до цієї групи.

З огляду на це більш вдалим видається вирішення питання безпосереднього об'єкта завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину тими науковцями, які пропонують визначати його з урахуванням додаткових ознак, що дозволяють відрізнити його від інших безпосередніх об'єктів злочинів проти правосуддя, виходячи зі змісту конкретних суспільних відносин, яким спричиняється шкода вчиненням завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину. Так, І. С. Власов та І. М. Тяжкова вважають, що безпосереднім об'єктом досліджуваного злочину є така охоронювана кримінальним законом умова успішної діяльності органів правосуддя, сутність якої полягає у подачі до компетентних органів до-

стовірних відомостей про вчинення злочину, що забезпечує надходження у розпорядження правосуддя доброякісних доказів [6, с. 47]. М. Х. Хабібুলлін свого часу визначив безпосередній об'єкт завідомо неправдивого доносу як суспільні відносини, що забезпечують діяльність по здійсненню завдань правосуддя органами дізнання та попереднього розслідування, а в окремих випадках й судом [13, с. 12]. У спеціальній літературі висловлюються й інші судження з приводу визначення безпосереднього об'єкта злочину, передбаченого ст. 383 КК України. Не ставлячи за мету здійснити всебічний аналіз існуючих точок зору, вважаємо, що для формулювання власної позиції щодо визначення безпосереднього об'єкта досліджуваного злочину насамперед треба визначитися зі структурою охоронюваних нормою ст. 383 КК України суспільних відносин. Виходячи з того, що суспільні відносини як об'єкт кримінально-правової охорони являють собою певні зв'язки між людьми, які складаються у процесі їх спільної матеріальної та духовної діяльності [14, с. 14], у структурі суспільних відносин традиційно вирізняють такі елементи: предмет, із приводу якого існують ці відносини; носії (суб'єкти) відносин; соціальний зв'язок між ними як зміст відносин.

Предмет суспільних відносин являє собою те, з приводу чого або у зв'язку з чим існують ці суспільні відносини. З урахуванням того, що суспільні відносини, які забезпечують одержання органами досудового розслідування, прокуратури та суду достовірних відомостей про вчинення злочинів та доказів і встановлення об'єктивної істини

у кримінальному провадженні, належать до нематеріальних суспільних відносин, можна погодитися з думкою про те, що їх предметом слід визнавати суспільні інтереси, з приводу чи у зв'язку з якими вони існують [15, с. 149]. Виходячи з цього вважаємо, що *предметом* суспільних відносин, які є об'єктом завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину, є *соціальний інтерес, що полягає у забезпеченні отримання органами досудового розслідування, прокуратури та суду достовірних відомостей про факти вчинення злочину й доказів, а також встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні* (що є відбиттям мети і призначення цих органів у суспільстві).

Суб'єктами розглядуваних суспільних відносин, які є носіями вказаного суспільного інтересу, можуть бути держава в особі відповідних державних органів, фізичні та юридичні особи, різні громадські об'єднання. При цьому ключова роль серед таких суб'єктів належить уповноваженим особам органів досудового розслідування – слідчим, а в органах прокуратури – слідчим і прокурорам, які повинні невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви чи повідомлення про вчинений злочин внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування (ч. 1 ст. 214 КПК України). До кола цих суб'єктів, безперечно, належить і суд, який хоча й не приймає до розгляду відомості про вчинення злочину, але здійснює судове провадження у випадку направлення до суду обвинувального акта, який може бути складений органом досудового

розслідування й за завідомо неправдивим повідомленням про вчинення злочину. Крім того, більшість найважливіших рішень під час досудового розслідування (рішення щодо провадження слідчих (розшукових) дій, застосування заходів забезпечення кримінального провадження, розгляд скарг на рішення, дії та бездіяльність) приймаються представником суддівської влади, до повноважень якого належить здійснення у порядку, передбаченому КПК України, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, – слідчим суддею [16, с. 333].

Що стосується інших учасників суспільних відносин у розглядуваній сфері, то ними є будь-яка фізична особа – громадянин України, особа без громадянства, іноземець (у тому числі їх об'єднання), а також будь-яка юридична особа незалежно від форми власності та організаційно-правової форми.

Нарешті, ще один обов'язковий елемент структури суспільних відносин – це *соціальний зв'язок* між суб'єктами з приводу предмета, який становить їх зміст. Під соціальним зв'язком прийнято розуміти певну взаємодію, взаємозв'язок суб'єктів суспільних відносин, який може проявлятися у формі певної діяльності учасників відносин або ж у формі їх певного стану. У суспільних відносинах, які забезпечують надходження до органів досудового розслідування, прокуратури та суду достовірної інформації про вчинення злочинів, соціальний зв'язок одночасно існує в обох указаних формах. З одного боку, існування цих відносин вимагає від його учасників активної поведінки у ви-

гляді відповідної реакції на вчинений злочин, з другого боку, воно передбачає їх перебування у певному стані, за якого органи, повноважні на відкриття досудового розслідування, не витрачатимуть час, матеріальні та адміністративні ресурси на розслідування неіснуючого злочину, а членам суспільства буде забезпечений захист їх спокою. Така взаємодія зазначених державних органів із фізичними та юридичними особами (а також громадськими об'єднаннями) найбільш чітко може бути представлена через з'ясування їх взаємних прав та обов'язків. Так, указані компетентні органи (слідчий, прокурор та суддя) зобов'язані реагувати на отримані повідомлення про нібито вчинений злочин чи особу, яка його вчинила, що безпосередньо впливає із завдань кримінального провадження, визначених у ст. 2 КПК України. Водночас ці органи мають право на достовірність інформації стосовно вчинених злочинів, яка надходить до них, а отже, й на те, щоб не витратити зайвий час та наявні людські, матеріальні та інші ресурси на розслідування неіснуючих злочинів, у той час як інші учасники досліджуванних суспільних відносин – фізичні та юридичні особи – повинні повідомляти до відповідних органів про достовірно відомі їм факти про вчинення злочинів і одночасно мають право на забезпечення їх спокою як членів суспільства з тим, щоб жоден з них не був необгрунтовано обвинувачений у вчиненні злочину або не став потерпілим від нерозкритого злочину, що був реально вчинений. Таким чином, *соціальний зв'язок* як зміст суспільних відносин, що розглядаються, може бути визначений як

взаємодія органів досудового розслідування, прокуратури, суду та фізичних (громадяни, особи без громадянства, іноземці), юридичних осіб, а також громадських об'єднань (наприклад, правозахисні організації), що виявляється, з одного боку, у законній діяльності компетентних органів із прийняття та реєстрації достовірних заяв і повідомлень про вчинення злочинів, а з другого – у відповідному стані спокою членів суспільства як результату такої діяльності.

Наведене дає можливість сформулювати *основний безпосередній об'єкт* розглядуваного злочину як *суспільні відносини, що забезпечують одержання органами досудового розслідування, прокуратури та суду достовірних відомостей про вчинення злочинів та доказів і встановлення об'єктивної істини у кримінальному провадженні*.

З'ясована структура суспільних відносин у сфері забезпечення надходження до компетентних органів достовірних відомостей про вчинення злочинів та доказів, а також установа об'єктивної істини у кримінальному провадженні дозволяє дослідити й механізм спричинення шкоди вказаному об'єкту кримінально-правової охорони. З огляду на те, що фізичні та юридичні особи зобов'язані сприяти надходжен-

ню до компетентних органів досудового розслідування, прокуратури та суду достовірних відомостей про вчинення злочинів, у випадку повідомлення ними неправдивої інформації такого змісту це призводить до пошкодження або руйнації соціального зв'язку між суб'єктами цих суспільних відносин. При цьому деформація або розрив такого зв'язку відбуваються «ззовні». Унаслідок такого зовнішнього впливу на соціальний зв'язок порушуються інтереси правосуддя у сфері забезпечення отримання органами досудового розслідування, прокуратури та суду достовірних відомостей про вчинення злочину й доказів, а також установа об'єктивної істини у кримінальному провадженні.

Наприкінці ще раз підкреслимо, що дослідження видового та безпосереднього об'єктів завідомо неправдивого повідомлення про вчинення злочину спрямоване не лише на пошук найоптимальнішої моделі пізнання об'єкта злочину, а й на вирішення практичних завдань, пов'язаних із визначенням соціальної сутності посягань на систему суспільних відносин у сфері правосуддя, їх кримінально-правовою кваліфікацією та відмежуванням розглядуваного злочину від суміжних складів злочинів, а також злочинного діяння від незлочинного.

Список використаних джерел

1. Нетеса Н. В. Питання щодо видового та безпосереднього об'єктів порушення правил охорони або використання надр (ст. 240 КК) / Н. В. Нетеса // Юрид. Україна. – 2010. – № 8. – С. 103–109.
2. Злочини проти правосуддя : навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2011. – 160 с.
3. Панов М. Об'єкт і система злочинів у сфері господарської діяльності / М. Панов, М. Панов // Юрид. Україна. – 2010. – № 5. – С. 13–19.
4. Кримінальне право України (Особлива частина) : підручник / А. В. Байлов, О. В. Васильєв, О. О. Житний та ін. ; за заг. ред. О. М. Литвинова. – Х. : Вид-во ХНУВС, 2011. – 572 с.

5. Курс уголовного права. Особенная часть : учеб. для вузов : в 5 т. / под ред. Г. Н. Борзенкова, В. С. Комиссарова. – М. : Зерцало-М, 2002. – Т. 5. – 687 с.
6. Власов И. С. Ответственность за преступления против правосудия / И. С. Власов, И. М. Тяжкова. – М. : Юрид. лит., 1968. – 135 с.
7. Шепітько М. В. Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве показання / М. В. Шепітько. – Х. : Апостіль, 2012. – 260 с.
8. Белкин Р. С. Криминалистическая энциклопедия / Р. С. Белкин. – 2-е изд., доп. – М. : Мегатрон XXI, 2000. – 334 с.
9. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменсько-го. – Т. 2. – Луганськ : Елтон-2, 2012. – 704 с.
10. Борисов В. І. Відповідність кримінального закону конституційним принципам здійснення правосуддя в Україні / В. І. Борисов // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Борисов та ін. – Х. : Право, 2009. – Вип. 18. – С. 3–14.
11. Рашковская Ш. С. Преступления против правосудия : учеб. пособие / Ш. С. Рашковская. – М. : ВЮЗИ, 1978 – 104 с.
12. Бриллиантов А. В. Настольная книга судьи: преступления против правосудия / А. В. Бриллиантов, Н. Р. Косевич. – М. : ТК Велби, Проспект, 2008. – 560 с.
13. Хабибуллин М. Х. Ответственность за заведомо ложный донос и заведомо ложное показание по советскому уголовному праву / М. Х. Хабибуллин. – Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1975. – 160 с.
14. Тацій В. Я. Объект и предмет в советском уголовном праве / В. Я. Тацій. – Х. : Выща шк., 1988. – 198 с.
15. Борисов В. І. Родовий об'єкт злочинів проти безпеки виробництва / В. І. Борисов // Вісн. Акад. прав. наук України. – 1995. – №3. – С. 144–152.
16. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. – Х. : Право, 2013. – 824 с.

Стаття надійшла до редколегії 09.09.2014

Калиниченко Ю. Вопрос относительно определения видового и непосредственного объектов заведомо ложного сообщения о совершении преступления (ст. 383 УК Украины)

Статья посвящена вопросу определения видового и непосредственного объектов заведомо ложного сообщения о совершении преступления. В ней рассматриваются научные подходы к определению указанных видов объектов преступления, раскрываются структура объекта преступления и механизм причинения вреда объекту уголовно-правовой охраны.

Ключевые слова: правосудие, заведомо ложное сообщение о совершении преступления, видовой объект преступления, непосредственный объект преступления, структура объекта преступления, механизм причинения вреда объекту уголовно-правовой охраны.

Kalinichenko Yu. The Issue of Defining the Group and Direct Objects of Deliberately False Reporting Crime (Art. 383 of the Criminal Code of Ukraine)

The article is devoted to the problem of defining the group and direct objects of deliberately false reporting crime. The author pays attention to reviewing scientific approaches to constructing the group object of crime foreseen by Art 383 of the Criminal Code whilst defining the general and generic objects of crimes against justice. Considering the critical analysis of advantages and disadvantages of scientific approaches to this issue the author proposes to define the group object for the sort of crimes that include deliberately false reporting crime as social relations, which ensure receiving credible evidences and the establishment of the objective truth. In addition, the suggestions on the system of crimes with the same group object have been outlaid.

The direct object of deliberately false reporting crime has been analyzed in detail. Having remarked the polyobject nature of the studied crime, the author focuses on considering the main direct object. On the basis of setting the structure of social relationship protected by Art 383 of the Criminal Code it has been concluded that the main direct object of the considered crime appears to be social relations that ensure the bodies of pre-trial investigation, prosecutor's office and court receiving credible facts of crimes and evidences along with establishing the objective truth in criminal proceedings. It has been stated that the damage caused to the mentioned social relations is being made by breaking social ties between its subjects due to the external impact of individuals and legal entities that don't take action in accepting and registering crime reports.

Key words: justice, deliberately false reporting crime, group object of crime, direct object of crime, structure of the object of crime, mechanism of making damage to the object of criminal legal protection.